

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách IX Interesting and rare ornithological records in South Bohemia IX

Vojtěch Kubelka^(1, 2, 3) • Jan Havlíček⁽⁴⁾ • Jakub Vlček^(1, 5, 6) (eds)

Abstract: This article presents detailed descriptions of interesting and rare ornithological records in the region of South Bohemia. The aim is to publish descriptions of extremely rare bird occurrences or unusually high numbers of individuals of some particularly rare species, especially massive migrations, breeding or winter irruptions during 2021. The second confirmed record and prolonged stay of Pink-footed Goose (*Anser brachyrhynchus*) and the influx of rare Pygmy Cormorants (*Microcarbo pygmaeus*) in South Bohemia during 2021 are included in this issue as well as a summary of other interesting observations. Previous records or regular patterns of each species occurrence are discussed. Record conditions are put in the context of known information from South Bohemia, the Czech Republic or Europe, where appropriate.

Key words: Arctic Tern, Great Black-backed Gull, Little Bunting, Lesser White-fronted Goose, Pallas's Gull, Pink-footed Goose, Pallid Harrier, Parasitic Jaeger, Pygmy Cormorant, Sandwich Tern.

Abstrakt: Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území jižních Čech. Předmětem zájmu jsou aktuální popisy výskytu velmi vzácných ptačích druhů nebo zaznamenání extrémně vysokého počtu jedinců určitého druhu, zpravidla neobvykle početný průtah, ojedinělé hnízdění či zimní „invaze“ v roce 2021. V tomto dílu je podrobně zpracován druhý záznam a dlouhodobý výskyt husy krátkozobé (*Anser brachyrhynchus*) v jižních Čechách a hromadný výskyt kormoránů malých (*Microcarbo pygmaeus*) v jižních Čechách v roce 2021. Poté následuje souhrn dalších zajímavých pozorování za uplynulé období. V rámci komentářů k jednotlivým druhům jsou uvedeny dřívější záznamy nebo charakter výskytu druhu v jižních Čechách, případně je situace diskutována v celorepublikovém či evropském kontextu.

Klíčová slova: *Anser brachyrhynchus*, *Anser erythropus*, *Circus macrourus*, *Emberiza pusilla*, *Larus marinus*, *Larus ichthyaetus*, *Microcarbo pygmaeus*, *Stercorarius parasiticus*, *Sterna parasidaea*, *Sterna sandvicensis*.

Úvod

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území shodném se současným vymezením Jihočeského kraje (dále JČ). Jedná se o publikaci s roční periodicitou, která po čtyři roky doplňovala a od roku 2016 již plně

¹⁾ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 1760, CZ – 370 05, České Budějovice, e-mail: kubelkav@gmail.com

²⁾ University of Debrecen, Department of Evolutionary Zoology and Human Biology, Egyetem tér 1, H – 4032 Debrecen

³⁾ University of Sheffield, Department of Animal and Plant Sciences, Alfred Denny Building, Western Bank, Sheffield UK – S10 2TN

⁴⁾ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra biologických disciplín, Studentská 1668, CZ – 370 05, České Budějovice, e-mail: havlicek@zf.jcu.cz

⁵⁾ Biologické centrum AV ČR, v. v. i., Parazitologický ústav, Branišovská 31/1160, CZ – 370 05 České Budějovice, e-mail: k.vlcek@gmail.com

⁶⁾ Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky, Benátská 2, CZ – 128 00, Praha

nahrazuje Faunistická pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2015), která byla zpravidla dvakrát ročně sestavována v letech 1975–2015.

Devátý díl nejvýznamnějších zjištěných ornitologických vzácností v jižních Čechách navazuje na předchozích osm článků (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021). Cílem seriálu je shrnutí nejzajímavějších pozorování za rok 2021, resp. i starších a výjimečně novějších, doposud nepublikovaných záznamů, a jejich zasazení do kontextu předchozích údajů o výskytu, početnosti a rozšíření daného druhu na území JČ.

Metodika

Formou samostatných příspěvků mohou být podrobně zpracovány a do kontextu zasazeny výskyty nových druhů ptáků pro JČ, nově hnízdících druhů, zjištění extrémně vzácných druhů ptáků (např. s méně než 10 existujícími záznamy na území JČ nebo druhů dříve hojnějších, ale v současnosti vymizelých), dále data rozšiřující známou dobu výskytu druhu v JČ, druhy s rekordními počty záznamů či zjištěných jedinců za určité období (zejména masivní průtah, zimní irupce a hnízdění ve vysokém počtu), kde považujeme za vhodné uvést dané zjištění do podrobnějšího kontextu.

Na samostatné příspěvky navazuje kapitola s krátce komentovanými pozorováními, která splňují výše uvedená kritéria, nebo byla vybrána na základě uvážení editorů. Příspěvky se zpravidla týkají aktuálně zpracovávaného roku, ale v některých případech (např. šíření druhu, opakované hnízdění) mohou mít i shrnující formu s přesahem do minulosti, případně roku 2022. V odůvodněných případech jsou zahrnuta i nově objevená historická pozorování, která doposud nebyla publikována. Nejprve jsou uvedeny druhy kategorií A a B (tj. druhy přirozeně se vyskytující na území České republiky) podle kategorizace výskytu Faunistické komise České společnosti ornitologické (FK ČSO 2022) a v samostatné kapitole jsou zařazena pozorování druhů kategorií C, D a E (druhy, kde existuje pochybnost o přirozeném výskytu, uprchlíci z chovů a zajetí).

V článku je využívána nomenklatura a taxonomické řazení druhů podle HBW & BirdLife International (2022). U pozorování druhů, jejichž záznamy podléhají posuzovacímu procesu FK ČSO (druh označen symbolem *) jsou uvedeny co nejaktuálnější informace o průběhu posouzení FK ČSO včetně jednacích čísel. Pozorování, která byla FK ČSO zamítnuta, zde nejsou publikována. Aktuální doplnění k dříve publikovaným pozorováním, zejména pokud se jedná o zamítnutí ze strany FK ČSO, jsou po zveřejnění této skutečnosti uvedena na konci článku. Z důvodu ochrany vybraných citlivých druhů nejsou u některých pozorování uvedeny veškeré známé okolnosti nálezu (např. přesné umístění hnízdiště) a druh je komentován pouze souhrnně.

Při shromažďování informací o jednotlivých druzích jsou vždy využity všechny běžně dostupné údaje. Jejich primárním zdrojem je databáze ornitologických pozorování České společnosti ornitologické – Avif (ČSO 2022) – což je v současnosti preferovaný způsob sdílení faunistických dat v rámci Jihočeského ornitologického klubu. Dále jsou využívány údaje odevzdané do kartotéky Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2022), údaje z Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR 2022), údaje dostupné ze zahraničních databází eBird (2022) a Observation International (2022) a případně další záznamy sdílené jednotlivými pozorovateli ústně či písemně (elektronicky). V této souvislosti je důležité upozornit na to, že databáze ornitologických pozorování se dynamicky doplňují a pozorování zveřejněná zpětně za uplynulý rok po uzávěrce (15. ledna) nejsou až na výjimky zpracována. Pokud pozorovatelé po uzávěrce zpětně vkládají svá dosud neuveřejněná data do jakékoliv databáze, je vhodné, aby na důležité údaje upozornili editory (např. elektronickou poštou), a to nejlépe ihned po jejich vložení. Informace o počtu doposud zjištěných záznamů vzácných druhů v JČ, stejně jako jejich nejvyšší zjištěné početnosti, se opírají zejména o publikaci Ptáci jižních Čech komplexně shrnující data o avifauně JČ (Kloubec et al. 2015) a dosavadní články tohoto ornitologického seriálu (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021). I přes pečlivé studium všech současně dostupných literárních pramenů je pravděpodobné, že některé historické záznamy

mohou být zmíněny v dosud nedostupných zdrojích, proto je potřeba považovat zde uvedené počty za minimální, zvláště v případě celkového počtu historických záznamů.

Pokud pochází záznam z více zdrojů a není jednoznačné, který zdroj je primární, je upřednostňována citace databáze Avif (ČSO 2022), která je případně doplněna publikací zasazující pozorování do širšího kontextu. V souhrnech pozorování jsou z důvodu přehlednosti uvedeni nejvýše první dva autoři pozorování, u pozorování s více autory je uveden pouze první z nich se zkratkou et al., všechny pozorovatele je možné dohledat v původním zdroji. Při souhrnné citaci více pozorování pocházejících ze stejné lokality a termínu nejsou jednotliví autoři uvedeni. Lokalita je vždy doplněna zkratkou okresu (např. CB = České Budějovice) a číslem kvadrátu (např. [6952]) aktuálně využívané středoevropské mapovací sítě (Ehrendorfer & Hamann 1965).

Kategorie průkaznosti jsou z klasických atlasových kategorií (Šťastný et al. 2021) upraveny pro píslu čáponohu (*Himantopus himantopus*) a břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) podle vlastností druhů – ptáci mohou krátce na lokalitě projevoval známky hnízdění (např. tok), poté odletět a zahnízdit na jiné lokalitě, nebo se na lokalitě dlouhodobě zdržuje pár, který s největší pravděpodobností nehnízdí. Pravděpodobné hnízdění je v tomto případě definováno jako výskyt páru s hnízdními projevy alespoň s pětidenním odstupem na téže lokalitě. V kategorii prokázáno hnízdění není oproti klasickým atlasovým kategoriím (Šťastný et al. 2021) žádná změna.

V textu jsou využívány následující zkratky: ad. = dospělý jedinec, č.j. = číslo jednací, ČSO = Česká společnost ornitologická, ex. = exemplář (jedinec), F = samice, FK ČSO = Faunistická komise České společnosti ornitologické, imm. = nedospělý jedinec, starší než juv., juv. = tohoroční vzletné mládě, M = samec, PR = přírodní rezervace, pull. = mládě v prachovém opeření, subad. = téměř dospělý jedinec.

Druhý a třetí potvrzený záznam husy krátkozobé (*Anser brachyrhynchus*) v jižních Čechách

Husa krátkozobá hnízdí na východním pobřeží Grónska, na Islandu a Špicberkách (Carboneras & Kirwan 2020). Zimoviště se nacházejí ve Velké Británii, Dánsku, Nizozemí a Belgii. Sčítání na zimovištích ukazují, že početnost tohoto druhu stoupá, přičemž v letech 2008–2009 byla početnost odhadnuta na 350 tisíc jedinců (Fox et al. 2010). Na rozdíl od husy běločelé (*Anser albifrons*) a husy polní (*Anser fabalis*) je husa krátkozobá pouze vzácným návštěvníkem střední Evropy (Carboneras & Kirwan 2020). V České republice je FK ČSO evidováno 15 záznamů, přičemž za poslední dvě dekady existují pouze dvě schválená pozorování z jižní Moravy (FK ČSO 2022) a první doložený výskyt druhu z JČ, kdy se v polovině února 2020 zdržovaly několik dní dvě husy krátkozobé na Třeboňsku, záznam podrobně popsán v předchozím díle ornitologického seriálu (Vlček & Hamáček in Kubelka et al. 2021, ČSO 2022).

K prvnímu pozorování husy krátkozobé v JČ v roce 2021 došlo 4. 12. na ozimu severovýchodně od obce Břilice (Obr. 1, Tab. 1). Na této lokalitě byla opakovaně pozorována, naposledy 11. 12. 2021. Poté se přesunula na rybník Koclířov a přilehlá pole, kde se zdržovala od 18.–22. 12. 2021. Od 26. 12. 2021 do 1. 1. 2022 byla opět pozorována na téže poli u obce Břilice jako na počátku výskytu. V období 2.–8. 1. 2022 se přesunula do Českobudějovické pánve na Novohaklovský rybník a zaletovala na přilehlé pole k Zavadičce. Dne 16. 1. 2022 byla objevena na poli nedaleko Smržova další husa krátkozobá s výrazně odlišnou kresbou zobáku (J. Zeman, ČSO 2022). Jedinec z Českobudějovicka se přesunul na Písecko, kde se pohyboval v dnech 25. 1.–28. 2. 2022 na polích v okolí Ražic, Putimi a rybníka Velký Potočný. Druhý jedinec od Smržova již nebyl zaznamenán. Husa krátkozobá pozorovaná 16. 1. 2022 se po celou dobu pozorování držela ve smíšeném hejnu hus běločelých, velkých, tundrových a 1 ex. bernešky bělolící. Husa krátkozobá, která v JČ pobývala od 4. 12. 2021 až do 28. 2. 2022 byla vždy pozorována ve smíšeném hejnu hus, ale na rozdíl od husy krátkozobé pozorované 16. 1. 2022 se nikdy nedružila k husám tundrovým. Obě pozorování hus krátkozobých v JČ v průběhu zimy 2021/2022 byla akceptována FK ČSO 2022 pod č.j. 94/21.

Lukáš Hamáček, Jakub Vlček & Vojtěch Kubelka

Tab. 1 – Přehled záznamů husy krátkozobé (*Anser brachyrhynchus*) v jižních Čechách v zimě 2021/2022
Tab. 1 – Pink-footed Goose (*Anser brachyrhynchus*) records in South Bohemia in winter 2021/2022.

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
4. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na zasněženém poli v hejnu hus běločelých	L. Hamáček	ČSO 2022
5. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	R. Lučan	ČSO 2022
7. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	P. Albert et al.	ČSO 2022
10. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	sběr potravy na zasněženém poli v hejnu hus běločelých	P. Albert et al.	ČSO 2022
11. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	sběr potravy na zasněženém poli v hejnu hus běločelých	J. Studecký et al.	ČSO 2022
18. 12. 2021	Smržov (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	L. Hamáček et al.	ČSO 2022
19. 12. 2021	Smržov (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	M. Frencl	ČSO 2022
22. 12. 2021	rybník Kocliřov, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	1 ex.	odpočinek na ledu v hejnu hus velkých a běločelých	L. Hamáček	ČSO 2022
26. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	J. Šimek	ČSO 2022
27. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	P. Brandl	ČSO 2022
30. 12. 2021	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	Z. Souček et al.	ČSO 2022
1. 1. 2022	Břilice (JH) [6954]	1 ex.	pastva na poli	P. Albert, V. Albertová	ČSO 2022
2. 1. 2022	rybník Novohaklovský, České Budějovice (CB) [7052]	1 ex.	odpočinek na hladině rybníka v hejnu hus velkých a běločelých	L. Hamáček	ČSO 2022
6. 1. 2022	Zavadilka (CB) [7052]	1 ex.	v hejnu společně s husami velkými a běločelými	L. Hamáček	ČSO 2022
8. 1. 2022	Zavadilka (CB) [7052]	1 ex.	v hejnu společně s husami velkými a běločelými jiný jedinec než všechna ostatní pozorování,	L. Hamáček	ČSO 2022
16. 1. 2022	Smržov (JH) [6954]	1 ex.	odlišná kresba zobáku	L. Hamáček	ČSO 2022
25. 1. 2022	Putim (PI) [6750]	1 ex.	v hejnu hus velkých a běločelých	J. Handschuh	ČSO 2022
30. 1. 2022	Ražice (PI) [6750]	1 ex.	v hejnu hus velkých, běločelých i tundrových	R. Štochl, G. Uehrová	ČSO 2022
12. 2. 2022	Ražice (PI) [6750]	1 ex.	pastva s husami běločelými	T. Grim, J. Sedláček	ČSO 2022
13. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	na poli u rybníka	Š. Vídner	ČSO 2022
19. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	na poli u rybníka	J. Šimek	ČSO 2022
20. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	na poli u rybníka společně s husami velkými a běločelými	P. Pavlík et al.	ČSO 2022
21. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	na poli u rybníka	M. Frencl, M. Bouček	ČSO 2022
24. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	2 ex.		J. Šebestian	ČSO 2022
25. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	v hejnu hus velkých a běločelých na poli u rybníka	J. Nacházel	ČSO 2022
27. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	v hejnu hus běločelých, přiletel na rybník z pole	J. Malina, M. Krátká	ČSO 2022
28. 2. 2022	rybník Velký potočný, Kestřany (PI) [6750]	1 ex.	v hejnu hus běločelých, strídá rybník a přilehlé pole	M. Bouček et al.	ČSO 2022

Obr. 1 – Husa krátkozobá (*Anser brachyrhynchus*) v hejnu hus běločelých (*Anser albifrons*) na poli u Břilic na Třeboňsku (foto L. Hamáček 4. 12. 2021).

Fig. 1 – Pink-footed Goose (*Anser brachyrhynchus*) in a flock of White-fronted Geese (*Anser albifrons*) on field near Břilice, Třeboňsko region (photo by L. Hamáček 4. 12. 2021).

Hromadný výskyt kormorána malého v jižních Čechách

Hnízdní areál kormorána malého se ostrůvkovitě táhne od delty řeky Pád v Itálii po Tádžikistán v západovýchodním směru a od Nezdického jezera v Rakousku po Irák ve směru severo-jihním (Cramp 1998, Šťastný & Hudec 2016). Ostrůvkovitost areálu určují biotopové preference druhu, který vyhledává zarostlá jezera, delty řek a jiná rozsáhlá bažinatá území (Šťastný & Hudec 2016). Rozšíření druhu se dynamicky měnilo kvůli změnám v kvalitě biotopů (Šťastný & Hudec 2016). Druh do roku 1950 ustupoval, zmizel například z Maďarska, Alžírka a Izraele a jeho početnost klesala. V druhé polovině 20. stol. však znovu kolonizoval původní hnízdiště a ke konci 20. stol. a v 21. stol. expandoval severním a severozápadním směrem (Šťastný & Hudec 2016). V Itálii poprvé zahnízdil v roce 1981 a v roce 2008 zde hnízdilo již 800–900 párů (Lawicki et al. 2012). Maďarsko rekolonizoval v roce 1988, v 90. letech zde hnízdilo maximálně 14 párů a v roce 2009 byla početnost odhadnuta na 664–748 párů (Lawicki et al. 2012). Po Maďarsku následoval pokus o hnízdění na východním Slovensku v roce 1992 (Šťastný & Hudec 2016), kde zahnízdil jeden pár i v roce 2010 (Lawicki et al. 2012). V roce 2007 poprvé zahnízdil kormorán malý také v Rakousku (Šťastný & Hudec 2016). Stabilní kolonie leží u Nezdického jezera a v roce 2011 zde hnízdilo 146 párů (Lawicki et al. 2012). Kormorán malý se šíří i v oblastech mimo střední Evropu. Například dochází k šíření z Azovského moře na sever podél řeky Don (Belik 2006). Podobně se rozšiřují i středoasijské populace (Kreuzberg-Mukhina 2008). Celková početnost byla v roce 2006 odhadnuta na 85 000–180 000 párů (Delany & Scott 2006). Spolu s rozšiřováním areálu a zvyšováním početnosti dochází i k četnějším záznamům mimo hnízdní areál (Lawicki et al. 2012).

V ČR se do roku 1990 jednalo o velmi vzácně zaletující druh s pouhými třemi záznamy (Šťastný & Hudec 2016). V následujícím desetiletí docházelo k postupnému zvyšování počtu záznamů (Šťastný & Hudec 2016). K hromadnějšímu výskytu došlo v zimě 2005/2006 na Ostravsku (Šťastný & Hudec 2016) a v roce 2009, kdy bylo pozorováno maximálně 15 jedinců na střední a jižní Moravě (Šťastný & Hudec 2016). V letech 2010–2020 byl kormorán malý pozorován každoročně a ve většině případů se jednalo o samostatné jedince či malé skupiny, nikoliv hromadný výskyt (ČSO 2022). V rámci JČ byl kormorán malý pozorován vždy po jednom jedinci v letech 2005, 2006, 2010, 2015, 2016 a 2017 (Kubelka 2012, Pakandl in Kubelka et al. 2018).

V roce 2021 proběhla nebývalá invaze kormorána malého do České republiky a tentokrát se nevyhnula ani JČ. Prvního jedince zaznamenal Z. Valeš a J. Šefl 22. 7. 2021 na sádkách Ostrov u Čejkovic (Tab. 2, Obr. 2). 24. 7. 2021 L. Viktora pozoroval 33 ex. na rybníku Starý u Soběslavi jako předzvěst větší invaze. Do poslední srpnové dekády byli pozorováni jednotlivci či dvojice kormoránů malých na Jindřichohradecku, Českobudějovicku i Strakonicku (Tab. 2). 25. 8. 2021 objevil F. Marec 19 ex. na sádkách Ostrov a v tentýž den také objevil nocoviště na blízkém Starohaklovském rybníce. Kormoráni na tomto místě nocovali minimálně do 29. 9. 2021 a jejich počty kolísaly mezi 24–30 ex. V průběhu září byli mimo nocoviště kormoráni malí zaznamenáni na rybnících v okolí Čejkovic a sádkách Ostrov. A kromě Českobudějovicka byli 2 ex. pozorováni u Sezimova Ústí 13. 9. 2021. Celkový maximální počet v JČ by mohl být stanoven na 30–40 ex. na základě pozorování V. Kubelky z 15. 9. 2021. V říjnu se kormoráni malí zdržovali v okolí Čejkovic v nižších počtech 8–10 ex. a část se s největší pravděpodobností přesunula na Vrbenské rybníky, kde bylo pozorováno maximálně 17 ex. 22. 10. 2021. Další jedince objevil M. Frencl u Lomnice nad Lužnicí v počtu 11–12 ex. v poslední říjnové dekádě. V listopadu a prosinci se kormoráni zdržovali již jen na Vrbenských rybnících v maximálním počtu 24 ex. a poslední záznam 1 ex. z těže lokality pochází z 21. 12. 2021 (Tab. 2).

Jakub Vlček & Lukáš Hamáček

Komentovaná pozorování druhů kategorie A a B

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

23. 11. 2021, třída Čsl. legií, České Budějovice (CB) [7053], 1 F (M. Jariabková in litt., AOPK ČR 2022).

Stálá populace tetřeva hlušce se v současné době v JČ vyskytuje na Šumavě, včetně PO Boletice (Šťastný et al. 2021), což je lokalita nejbližší Českých Budějovicím. Zastížení jedince v Českých Budějovicích může ale spíše než se záletem volně žijícího jedince souviset s kontroverzním vypouštěním tohoto druhu na Boubíně, který realizují Lesy České republiky s. p. (ŽP prostředí Jihočeského kraje 2022, A. Vondrka in verb.). Záznam je tedy uváděn spíše jako zajímavost. Zraněná samice byla odchycena městskou policií a umístěna do záchrané stanice v Zoo Hluboká, kde bohužel po několika dnech v důsledku zranění uhynula (M. Jariabková in verb.).

Husa malá (*Anser erythropus*)*

14. 2.–20. 3. 2021, okolí Dubného, Pištína a Sedlece (CB) [6951, 6952, 7052], 1 ex., foto (min. 9 záznamů, ČSO 2022, eBird 2022).

V roce 2021 se podobně jako v tom předchozím vedle dalších vzácných druhů hus (viz Vlček & Hamáček in Kubelka et al. 2021) objevila i husa malá. Jako první ji objevil L. Hamáček 14. 2. 2021 u Dubného (CB) [7052] a během následujících několika týdnů byl zřejmě ten samý jedinec v okolí pozorován opakovaně, nejčastěji opět L. Hamáčkem. Záznamy dosud nebyly schváleny FK ČSO (2022), v případě jejich akceptování by šlo zřejmě o 4.–5. záznam druhu v JČ (podrobněji viz Kubelka et al. 2020, 2021).

**Tab. 2 – Přehled záznamů kormoranů malých (*Microcarbo pygmaeus*) v jižních Čechách v roce 2021.
Tab. 2 – Pygmy Cormorants (*Microcarbo pygmaeus*) records in South Bohemia in 2021.**

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
22. 7. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.	s hejnem čejek na sádkách	Z. Valeš, J. Šeřf	ČSO 2022
23. 7. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.		R. Piálková	ČSO 2022
24. 7. 2021	rybník Starý u Soběslavi, Soběslav (TA) [6754]	33 ex.	s kormoranými velkými na stromech ostrůvku	L. Viktora	ČSO 2022
29. 7. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.		M. Šálek	ČSO 2022
29. 7. 2021	rybník Velká Ochoz, Kardašova Řečice (JH) [6855]	1 ex.		J. Lepič	ČSO 2022
30. 7. 2021	rybník Loužnice, Kadov (Pole) (ST) [6548]	2 ex.	juv.	R. Muláček	ČSO 2022
1. 8. 2021	rybník Loužnice, Kadov (Pole) (ST) [6548]	2 ex.	juv.	P. Pavlík	ČSO 2022
1. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.		M. Kossl	ČSO 2022
24. 8. 2021	Nadějská rybníční soustava, Klec (JH) [6954]	1 ex.		M. Kyselica	ČSO 2022
24. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.		M. Kossl	ČSO 2022
25. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	19 ex.		F. Marec et al.	ČSO 2022
25. 8. 2021	rybník Malý Dubovec, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	1 ex.		M. Kyselica	ČSO 2022
25. 8. 2021	rybník Starohalovský, Čejkovice (CB) [6952]	24 ex.	nocování	F. Marec et al.	ČSO 2022
28. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	6 ex.		P. Brandl, O. Nedvěd	ČSO 2022
30. 8. 2021	rybník Starohalovský, Čejkovice (CB) [6952]	29 ex.	nocování	L. Hamáček	ČSO 2022
30. 8. 2021	rybník Blatec, Čejkovice (CB) [6952]	8 ex.		Julie Řehounek et al.	ČSO 2022
30. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	14 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
31. 8. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	17 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
31. 8. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	5 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
1. 9. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	8 ex.		M. Bouček	ČSO 2022
1. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	15 ex.		P. Albert, P. Pavlík	ČSO 2022
1. 9. 2021	rybník Starohalovský, Čejkovice (CB) [6952]	27 ex.	nocování	L. Hamáček	ČSO 2022
1. 9. 2021	rybník Starý Houzenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.	postřelený	L. Hamáček	ČSO 2022
2. 9. 2021	rybník Starý Houzenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.	postřelený, neúspěšný pokus o odchyt	J. Havlíček	ČSO 2022
2. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	3 ex.		P. Charvát	ČSO 2022
2. 9. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	6 ex.		P. Charvát	ČSO 2022
4. 9. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	21 ex.		P. Pavlík	ČSO 2022

Tab. 2 – Pokračování.
Tab. 2 – Continued.

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
4. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	9 ex.		F. Marec et al.	ČSO 2022
7. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	15 ex.		V. Míkš, L. Černý	ČSO 2022
8. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	25 ex.	nocování	F. Marec et al.	ČSO 2022
10. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	24 ex.	nocování	P. Albert	ČSO 2022
12. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	13 ex.		Z. Selinger, P. Selinger	ČSO 2022
13. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	20 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
13. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	26 ex.	nocování	L. Hamáček	ČSO 2022
13. 9. 2021	rybník Jezero, Sezimovo Ústí (TA) [6654]	2 ex.		J. Handschuch	ČSO 2022
14. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	6 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
14. 9. 2021	rybník Motovídlo, Čejkovice (CB) [6952]	1 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
15. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	30 ex.	sluní se. Brzské ranní pozorování někteří mohli přeletět ze Starohaklovského rybníka	V. Kubelka et al.	ČSO 2022
15. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	10 ex.		V. Kubelka et al.	ČSO 2022
16. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	10 ex.		O. Nedvěd	ČSO 2022
17. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	29 ex.	nocování	L. Hamáček	ČSO 2022
18. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	9 ex.		R. Adam	ČSO 2022
19. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	21 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
19. 9. 2021	rybník Motovídlo, Čejkovice (CB) [7052]	1 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
19. 9. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	16 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
23. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	29 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
29. 9. 2021	rybník Starohaklovský, Čejkovice (CB) [6952]	28 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
2. 10. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	12 ex.		M. Kossl	ČSO 2022
3. 10. 2021	Vrbenské rybníky, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		V. Kubelka	ČSO 2022
3. 10. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	8 ex.		F. Marec et al.	ČSO 2022
8. 10. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	2 ex.		F. Marec, J. Sedláček	ČSO 2022
9. 10. 2021	rybník Malý Dubovec, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	5 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
10. 10. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	13 ex.		M. Strnad	ČSO 2022

Tab. 2 – Pokračování.
Tab. 2 – Continued.

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
13. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	8 ex.		M. Bouček, L. Hamáček	ČSO 2022
13. 10. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	5 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
15. 10. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	12 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
15. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
15. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	4 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
15. 10. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	8 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
16. 10. 2021	sádky Ostrov, Čejkovice (CB) [6952]	8 ex.		M. Kossl	ČSO 2022
16. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	2 ex.	odpočinek na padlých stromech	F. Marec et al.	ČSO 2022
16. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	6 ex.	odpočinek na padlých stromech	F. Marec et al.	ČSO 2022
16. 10. 2021	rybník Služebný, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	1 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
16. 10. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	1 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
18. 10. 2021	rybník Zdráhanka, Čejkovice (CB) [7052]	2 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
18. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	5 ex.	přelety nad rybníkem Domin	P. Charvát	ČSO 2022
21. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
21. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	2 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
22. 10. 2021	rybník Služebný, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	9 ex.		L. Hamáček, P. Albert	ČSO 2022
22. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	17 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
22. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
23. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
23. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	2 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
23. 10. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
24. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	2 ex.		Jáchym Řehounek et al.	ČSO 2022
26. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
26. 10. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	10 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
28. 10. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	4 ex.		P. Sekerka, S. Sekerková	ČSO 2022
28. 10. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	8 ex.		P. Sekerka, S. Sekerková	ČSO 2022
28. 10. 2021	rybník Služebný, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	11 ex.		M. Frencl	ČSO 2022

Tab. 2 – Pokračování.
Tab. 2 – Continued.

Datum / Date	Lokalita / Locality	Počet / Number	Poznámky / Notes	Pozorovatel / Observer	Zdroj / Source
30. 10. 2021	rybník Velký Tisý, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	12 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
31. 10. 2021	rybník Služebný, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]	6 ex.		R. Zapletal	ČSO 2022
1. 11. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		M. Havelka	ČSO 2022
3. 11. 2021	rybník Domin, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		P. Albert	ČSO 2022
6. 11. 2021	Vrbenské rybníky, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		Z. Selinger	ČSO 2022
7. 11. 2021	Vrbenské rybníky, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		J. Bureš	ČSO 2022
11. 11. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	24 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
13. 11. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	14 ex.		P. Albert, V. Albertová	ČSO 2022
19. 11. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	13 ex.	nocují na stromech ostrůvku	V. Mikeš	ČSO 2022
19. 11. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	8 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
21. 11. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	5 ex.		P. Albert, V. Albertová	ČSO 2022
23. 11. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	3 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
23. 11. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	8 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
23. 11. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	13 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
24. 11. 2021	rybník Bažina, Č. Budějovice (CB) [6952]	2 ex.		P. Albert, M. Bouček	ČSO 2022
24. 11. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	21 ex.		P. Albert, M. Bouček	ČSO 2022
26. 11. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	7 ex.		P. Albert	ČSO 2022
2. 12. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	5 ex.		P. Albert	ČSO 2022
2. 12. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	20 ex.		P. Albert, J. Burián	ČSO 2022
3. 12. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	24 ex.		L. Hamáček, M. Frencl	ČSO 2022
5. 12. 2021	rybník Starý Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	19 ex.		L. Hamáček	ČSO 2022
16. 12. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.		M. Frencl	ČSO 2022
21. 12. 2021	rybník Nový Vrbenský, Č. Budějovice (CB) [6952]	1 ex.	na ostrůvku u rozmrzlého oka	L. Hamáček	ČSO 2022

Obr. 2 – Kormoráni malí (*Microcarbo pygmaeus*), sádky Ostrov u Čejkovic nedaleko Českých Budějovic (foto M. Frencl 13. 9. 2021).

Fig. 2 – Pygmy Cormorants (*Microcarbo pygmaeus*), fish farm Ostrov near Čejkovice nearby České Budějovice (photo by M. Frencl 13. 9. 2021).

Turpan černý (*Melanitta nigra*)

28. 11. 2021, rybník Koclířov (JH) [6954], 1 F/subadult, foto (L. Hamáček, ČSO 2022).

Do JČ zaletuje turpan černý jen výjimečně (Hora in Kloubec et al. 2015). Poslední záznam v dostupných databázích (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022) je zřejmě z roku 2013 – 19. 10., rybník Dvořiště (JH) [6953, 6954], 1 ex. (J. Havlíček et al., ČSO 2022). Například na některých lokalitách na jižní Moravě, nebo v severních Čechách bývá tento druh pozorován s větší frekvencí, v posledních letech v podstatě každoročně (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022). V JČ bývá častěji zastížen příbuzný druh, turpan hnědý (*Melanitta fusca*) – v roce 2021 například 2×, 2020 3×, 2019 1× a poté v roce 2016 3× (AOPK ČR 2022, ČSO 2022), s kterým může být turpan černý zaměněn. Při pozorování turpanů, především za horších světelných podmínek a na větší vzdálenost je proto nutná jistá obezřetnost.

Potápka černokrká (*Podiceps nigricolis*)

17. 6. 2021, rybník Domin (CB) [6952], 21 párů, z toho 3 páry vodí mláďata a 18 sedí na hnízdech (L. Hamáček, ČSO 2022).

5. 7. 2021, rybník Domin (CB) [6952], 33 ad., 21 pull. (M. Pakandl, ČSO 2022).

Na tradičním hnízdišti na Vrbenských rybnících, které bylo ještě před několika lety nejvýznamnějším jihočeským hnízdištěm, docházelo, podobně jako ve zbytku kraje (Cepák in Kloubec et al. 2015), postupně k ubývání početnosti tohoto druhu a například v roce 2018 zde hnízdění nebylo potvrzeno (podrobněji viz Kubelka et al. 2019). Zde uvedená pozorování tedy dokumentují opětovné využití lokality jako hnízdiště, navíc ve významném počtu párů. V letech 2020–2021 proběhla

na rybnících Novovrbenský – Bažina a Domin revitalizace, která pravděpodobně atraktivitu lokality opět zvýšila.

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)

7. 10. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], min. 5000 ex. (M. Hass, eBird 2022).

Zřejmě se jedná o největší hejno zastižené v JČ. Vysoký počet, 2000 ex., byl na téže lokalitě zjištěn stejným autorem již o den dříve. Výrazný tah druhu, projevující se početnými hejny, který je včetně historického pohledu probrán v předchozím díle tohoto seriálu (Kubelka et al. 2021), probíhal také v roce 2020, a to přibližně ve stejném termínu.

Holub doupňák (*Columba oenas*)

5. 2. 2021, Polítko (JH) [6855], 1 ex. na krmítku na dvorku, foto (M. Kolářová, ČSO 2022).

1.–30. 12. 2021, Chýnov (TA) [6554], 1 ex. pravidelně létá na krmítko, odchyt, foto (M. Strnad, ČSO 2022).

Holub doupňák patří mezi převážně tažné druhy a v hnízdním období je vázán především na bukové lesní porosty (Hudec & Šťastný 2005). Zimování i výskyt ve městech jsou vzácné, nicméně v posledních letech záznamů obou jevů přibývá (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022). Z JČ je zimování známo z Českých Budějovic (ČB) [6952, 7052] ze zimy 2015/2016 a z Českého Krumlova (CK) [7151] ze zimy 2017/2018 (ČSO 2022, blíže Kubelka et al. 2017, 2018). Zatímco tyto údaje vždy pocházely ze sídlišť větších měst a další, taktéž vzácné, údaje ze zimních měsíců (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022) pocházejí z volné krajiny, zde uvedená pozorování pocházejí z vesnic, z ptačích krmítek na zahradách. Může tedy jít o další důkaz postupné synantropizace (např. Evans et al. 2012), která často začíná využíváním lidských sídel a zdrojů potravy během zimního období.

Chrástal malý (*Porzana parva*)

3. a 10. 5. 2021, Nový Vrbenský rybník (CB) [6952], 1 ex., foto (P. Charvát, ČSO 2022).

V dostupných databázích (AOPK ČR 2022, ČSO 2022) jsou z roku 2021 pouze tři věrohodné záznamy tohoto druhu z JČ, pouze dva zde zmíněné ale pocházejí z počátku hnízdního období, navíc v týdenním rozestupu. Vzhledem k tomu, že lokalita, na rozdíl od minulosti, neposkytuje dostatečnou plochu vhodného biotopu, tj. podmáčených rákosin, je hnízdění velmi nepravděpodobné. Pravděpodobně tedy šlo průtah, který v první dekádě května ještě probíhá (Hudec & Šťastný 2005). Zajímavé je také chování ptáka, který šplhal po větvích keře (P. Charvát, ČSO 2022).

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*)

1. 2. 2021, Dobeš (PI) [6751], 1 ex., přelet (J. Švihovec, ČSO 2022).

Přelet čápa bílého do JČ probíhá obvykle od konce února (Kloubec in Kloubec et al. 2015), dřívější pozorování jsou vzácná a může jít o zimující jedince. Zde uvedený záznam ale zřejmě dokumentuje velmi brzký přelet, jelikož zimní záznamy z dané oblasti chybí (AOPK ČR 2022, ČSO 2022). Brzké přelety mohou souviset se změnou migračního chování, kdy část evropské populace čápa bílého zimuje blíže svým hnízdištím (např. Profus 2006).

Bukáček malý (*Ixobrychus minutus*)

21. 6. 2021, Podskalský rybník, Blatná (ST) [6549], 1 volající M (R. Muláček, ČSO 2022).

Bukáček malý je pravidelně, ale poměrně vzácně hnízdící druh JČ (Hora in Kloubec et al. 2015) – například při cíleném monitoringu v roce 2020 byla početnost pro PO Českobudějovické rybníky odhadnuta na 0–2 páry a na Třeboňsku na 2–5 párů (J. Havlíček et al. nepubl.). Zde uvedené pozorování z roku 2021 pochází z lokality, odkud nebyl druh dříve uváděn (AOPK ČR 2022, ČSO 2022). Ukazuje tedy na možnost, že na méně často navštěvovaných lokalitách může druh uniknout pozornosti a podobné lokality tedy zasluhují zvýšenou pozornost. Mimo zde uvedené pozorování byl bukáček

malý zaznamenán v roce 2021 v JČ ještě na třech lokalitách, odkud je ale znám z minulosti (AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022, J. Havlíček et al. nepubl.).

Kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*)

25. 2. 2021, rybník Nuzov, Dubné (CB) [7052], 1 ex. (M. Welser, ČSO 2022).

28. 2. 2021, Zlivský rybník (CB) [6952], 2 ex. (Z. Klimeš, ČSO 2022).

Přílet kvakoše nočního na území JČ nastává zpravidla okolo poloviny března, respektive v jeho druhé polovině (Hora in Kloubec et al. 2015, AOPK ČR 2022, ČSO 2022). Velmi vzácně mohou kvakoši na místech s bohatou potravní nabídkou i přezimovat – například v roce 1982 zimoval jedinec na sádkách u Hluboké nad Vltavou (CB) [6952] (Andreska 1990), v posledních letech je známo zimování v Zoo Praha, nebo Zooparku Chomutov (ČSO 2022). Zde uvedená pozorování představují velmi brzké záznamy příletu, a to jak v rámci JČ, tak i celé České republiky. V databázi Avif je například pouze jeden dřívější záznam z jižní Moravy – 17. 2. 2019, 1 ex. (K. Horák & V. Sajfrt, ČSO 2022).

Volavka rusohlavá (*Bubulcus ibis*)*

3. 4. 2021, Haklovy Dvory – směrem na Zavadičku (CB) [6952], 1 ex. (G. Dillenseger, Observation International 2022).

14.–23. 4. 2021, Čejkovice – rybník Blatec a okolí (CB) [6952], 1 ex. (12 záznamů v 8 dnech, ČSO 2022, eBird 2022).

30. 7. 2021, rybník Řežabinec (PI) [6750], 1 ex., foto (3 záznamy, ČSO 2022, eBird 2022).

Dvě pozdější pozorování volavky rusohlavé byla akceptována FK ČSO pod č.j. 50/21 a 99/21, první pozorování nebylo FK ČSO hlášeno (J. Šírek in litt.).

Tento druh byl v minulosti na území JČ považován za raritní (Hora in Kloubec et al. 2015). V roce 2016 zde (konkrétně v okolí Českých Budějovic) ale došlo k jeho úspěšnému hnízdění (podrobně viz Kubelka & Havlíček in Kubelka et al. 2017). Od té doby se volavka rusohlavá objevila opět v letech 2017 a 2020 (podrobně Havlíček in Kubelka et al. 2018, Kubelka et al. 2021). S postupným šířením druhu (Keller et al. 2021, Telfair 2021) lze očekávat častější zastížení i v budoucnosti. Vzhledem k tomu, že druh může snadno uniknout pozornosti, je vhodné věnovat zvýšenou pozornost okolí pravděpodobných hnízdišť, kterými jsou kolonie dalších volavkovitých ptáků (viz např. Kubelka & Havlíček in Kubelka et al. 2017).

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*)

4. 3. 2021, rybník Černiš (CB) [6952], 1238 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

9. 3. 2021, rybník Černiš (CB) [6952], min. 950 ex. (J. Řehouňková, ČSO 2022).

18. 3. 2021, rybník Černiš (CB) [6952], 980 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

Na rybníce Černiš se nachází tradiční nocoviště kormorána velkého, přičemž jsou zde běžně zjišťovány až stovky ex. (AOPK ČR 2022, ČSO 2022). V případech zde uvedených záznamů se ale jedná o mimořádně velké hejno. Autor v komentáři k pozorování 1238 ex. uvádí, že sčítal jednotlivé ptáky, počet tedy lze považovat za minimální, protože někteří ptáci nemuseli být vidět (např. za kmenem stromu). Dle dostupných databází a údajů (Bureš in Kloubec et al. 2015, AOPK ČR 2022, ČSO 2022) byla v JČ vzácně zjištěna i podobně velká, nebo větší hejna – přes 2000 ex. 12. 11. 1995 také na rybníce Černiš (P. Heneberg, FP JOK 2022) a 1211 ex. na rybníce Velký Tisý (JH) [6954] 14. 11. 1994 (J. Ševčík, AOPK ČR 2022). Zde komentované záznamy ale i tak představují jedny z největších uskupení zjištěných v JČ, navíc se značným časovým odstupem od výše uvedených.

Ústříčnický velký (*Haematopus ostralegus*)

17. 8. 2021, rybník Velký Tisý (JH) [6954], 1 ex. (T. Peterka et al., ČSO 2022).

Ústříčnický velký do JČ zaletuje jen velmi vzácně, dosud byl zaznamenán méně než 30× (Hora in Kloubec et al. 2015), naposledy v letech 2019 a 2021 (Kubelka et al. 2020, 2021, AOPK ČR 2022,

ČSO 2022, eBird 2022, Observation International 2022). Pozorování v roce 2021 dobře zapadá do podzimního výskytu druhu v rámci JČ (Kubelka in Kloubec et al. 2015) i České republiky (Hudc & Šťastný 2005).

Tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*)

17. 3. 2021, rybník Starý Houženský (CB) [6952], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

29. 4. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 1 pár + 1 ex., pár obhajoval teritorium v JV cípu rybníka, vyháněl i orla mořského (V. Kubelka, ČSO 2022).

Z roku 2021 z JČ pochází jen okolo 30 záznamů tenkozobců (AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022, Observation International 2022), maximálně 4 ex., a bez doloženého hnízdění, jen jedno popsané obhajování teritoria na rybníce Dehtář. Zahnízdění tenkozobců bylo v JČ dokumentováno v letech 2019 a 2020, ale po předchozí několikarokní pauze (Kubelka et al. 2021). Březnový záznam z roku 2021 vyrovnává dosud nečastější dřívější zástihy (Hora in Kloubec et al. 2015).

Pisila čáponohá (*Himantopus himantopus*)

10. 4. 2021, mokřina u rybníka Volešek (CB) [6951], 3 ex., 1 pár staví hnízdo (V. Kubelka, ČSO 2022).

12. 5. 2021, mokřina u rybníka Volešek (CB) [6951], 22 ex., pět ptáků sedí na hnízdech (L. Hamáček, ČSO 2022).

15. 5. 2021, mokřina u rybníka Volešek (CB) [6951], min 11ad. + 6 obsazených hnízd + 1 rozestavěné hnízdo, (V. Kubelka, ČSO 2022). 15. 5. 2021, mokřina v poli severně od Čakova (CB) [7051], 2 páry + 2 obsazená hnízda (V. Kubelka, ČSO 2022).

22. 5. 2021, mokřina v poli severně od Čakova (CB) [7051], 6 ex., min 2 obsazená hnízda (M. Bačílek, J. Zouzalík, ČSO 2022).

22. 5. 2021, mokřina u rybníka Volešek (CB) [6951], 17 ex., sedm ptáků sedí na hnízdech (L. Hamáček, ČSO 2022).

12. 6. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], 5 ex., z toho 1 pár má obsazené hnízdo (G. Uhrová, ČSO 2022).

15. 6. 2021, mokřina v poli severně od Čakova (CB) [7051], 4 ad. varují, jistě zde mají v zarostlé mokřině schovaná kuřata (V. Kubelka, ČSO 2022).

19. 6. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], 6 ad. + 1 pull. (P. Pavlík, ČSO 2022).

19. 6. 2021, rybník Skutek (JH) [6854], 1 pár + obsazené hnízdo (L. Hamáček, ČSO 2022).

21. 6. 2021, mokřina v poli severně od Čakova (CB) [7051], 6 ad. varují, obletují osobu pohybující se v poli, v mokřině pravděpodobně pull. (L. Hamáček, ČSO 2022).

24. 6. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], 10 ad. + 1 obsazené hnízdo + 7 pull.

3. 7. 2021, rybník Skutek (JH) [6854], 1 pár + 2 čerstvě vylíhlá pull., v hnízdě stále jedno vejce (L. Hamáček, ČSO 2022).

6. 7. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 11 ex., z toho 3 letošní juv. (R. Lučan, ČSO 2022).

6. 7. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], 18 ex., z toho 8 letošní juv. (F. Marec, A. Yoshido, ČSO 2022).

7. 7. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], 21 ex., z toho 7 letošní juv. a 3 pull. (F. Marec, A. Yoshido, ČSO 2022).

18. 7. 2021, Knížecí rybník (CB) [6951], min 17 ex., z toho 3 letošní juv., 3 odrostlejší pull, a 1 pull. (V. Švestková et al., ČSO 2022).

7. 8. 2021, rybník Skutek (JH) [6854], 1 ad. + 1 juv. (I. Šimová, ČSO 2022).

V hnízdění sezóně 2021 bylo v ptačí oblasti Českobudějovické rybníky a jejím blízkém okolí zaznamenáno min. 9–12 párů hnízdících pisil čáponohých na třech lokalitách (mokřina u Voleška, mokřina u Čakova a Knížecí rybník) s min. 7 + 2 + 1 hnízdem. Z minimálně pěti hnízd se vylíhla kuřata a min 8 mlád'at dosáhlo vzletnosti. Dále na Jindřichohradecku úspěšně vyhnízdil 1 pár a min 1 mládě dosáhlo vzletnosti. Celkem bylo v JČ v roce 2021 získáno přes 200 záznamů pisil (AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022, Observation International 2022, V. Kubelka nepubl.). Maximální

zjištěný počet 22 ex. pohromadě, se velmi blíží rekordním 24 ex. na rybníce Vyšatov, kde pisily úspěšně hnízdily v roce 2014 (Havlíček & Kubelka in Kubelka 2015).

Doposud v JČ hnízdily pisily čáponohé prokazatelně pouze ve 12 letech – 1997, 2007, 2008, 2012, 2014–2021 (Kubelka & Pykal 2012, Havlíček & Kubelka in Kubelka 2015, Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, 2020, 2021), od roku 2014 však již hnízdí každoročně.

Kameňáček pestrý (*Arenaria interpres*)

15. 5. 2021, rybník Domin (CB) [6952], 5 ex., (J. Vlček, I. Freiberga, ČSO 2022).

16. 5. 2021, rybník Domin (CB) [6952], 1 ex., (M. Frencl, ČSO 2022).

16. 5. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 5 ex., (J. Vlček, I. Freiberga, ČSO 2022).

20. 5. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 5 ex., (tři záznamy, ČSO 2022, eBird 2022).

21. 5. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 4 ex., (L. Hamáček, ČSO 2022).

21. 5. 2021, rybník Velký Tisý (JH) [6954], 1 ex., (J. Šimek, ČSO 2022).

22. 5. 2021, rybník Dehtář (CB) [6951], 5 ex., (M. Bacílek, J. Zouzalík, ČSO 2022).

Kameňáček pestrý se neobjevuje v JČ každý rok, a pokud je zaznamenán, tak zpravidla jednotlivě, výjimečně v malých skupinkách do 3 ex. Doposud existuje okolo 45 zaznamenaných výskytů v JČ, kde záznamy z jarního průtahu jsou spíše vzácnější, navíc doposud končily 21. květnem (Kubelka in Kloubec et al. 2015, AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022). Pozorování pětice kameňáčků z května 2021 je nejvyšší zaznamenané uskupení druhu v JČ a navíc nejpozdější záznam z jarního průtahu. Je pravděpodobné, že se skupinka z Vrbenských rybníků přesunula na rybník Dehtář a tou dobou se mohli v JČ vyskytovat i další jednotliví ptáci.

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*)

27. 4. 2021, Mlýnský rybník u Sedlce (CB) [6951], 156 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

Jedná se o největší zjištěnou a přesně spočtenou koncentraci vodoušů bahenních na jedné lokalitě, doposud bylo zaznamenáno 150–200 ex. 26. 4. 2020 na Hlásném rybníce (CB) [6951] (R. Zapletal, ČSO 2021) a předtím pouze několikrát do 110 ex. (Pakandl in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2021).

Břehouš černoocasý (*Limosa limosa*)

2. 4., 19. 4., 9. 5. 2021, pastvina západně od Nových Dvorů (CB) [6952], 2 ex. (G. Dillenseger, Observation International 2022).

29. 4. 2021, pastvina západně od Nových Dvorů (CB) [6952], 1 pár na hnízdišti v pastvině (V. Kubelka nepubl.).

6. 5. 2021, pastvina západně od Nových Dvorů (CB) [6952], 1 ex. varování na hnízdišti (J. Bureš, AOPK ČR 2022).

22. 4. 2021, pole Velké Jednoty, Křenovice (CB) [7052], 1 pár přilet do mokřiny v oraništi, krátce tok při přistání, hledají vhodné místo ke hnízdění (V. Kubelka, ČSO 2022).

Hnízdní sezóna 2021, mokřina u rybníka Volešek [6951], 2 ex. opakovaně zaznamenány na mokřině, ale hnízdní projevy nebyly hlášeny (AOPK ČR 2021, ČSO 2022).

Z roku 2021 pochází z JČ jen do 50 záznamů břehoušů (AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2021, Observation International 2022, V. Kubelka nepubl.). Ke hnízdění mohlo pravděpodobně dojít na dvou lokalitách, proto je počet břehoušů černoocasých na Českobudějovicku v roce 2021 odhadován na 1–2 hnízdicí páry.

Ptačí oblast Českobudějovické rybníky je v rámci České republiky jediným současným hnízdištěm břehouše černoocasého (Kubelka & Kadava 2014, Žďárek et al. 2015, Kubelka et al. 2016, Šťastný et al. 2021). Oproti roku 2017 se 4–5 hnízdicími páry (Kubelka et al. 2018), roku 2018 se 2–3 hnízdicími páry (Kubelka et al. 2019) roku 2019 se 2 hnízdicími páry a roku 2020 se 2–3 hnízdicími páry se v roce 2021 počty párů břehoušů držely opět nízko, což zdůrazňuje jedinečnost ptačí

oblasti Českobudějovické rybníky, ale zároveň velkou zranitelnost poslední malé populace břehoušů černoocasyých hnízdících v České republice.

Chaluha příživná (*Stercorarius parasiticus*)*

6.–7. 10. 2021, Novovrbenský – Bažina, Vrbenské rybníky (CB) [7052], 1 ex. (9 záznamů, AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022).

Chaluha příživná do JČ zaletuje jen vzácně, doposud byla zaznamenána nejméně 16×, naposledy na dvou lokalitách v roce 2013 (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2022).

Pozorování bylo akceptováno FK ČSO pod č.j. 84/21 (J. Šírek in litt.).

Racek černohlavý (*Larus melanocephalus*)

30. 4. 2021, Vrbenské rybníky (CB) [7052], 3 ex. na rybnících Domin a Novovrbenský – Bažina, 1 ex. sedí na hnízdě (T. Bodnár, AOPK ČR 2022).

10. 5. 2021, Vrbenské rybníky (CB) [7052], 14 ex. na rybnících Domin a Novovrbenský – Bažina, 1 ex. sedí na hnízdě (L. Hamáček, ČSO 2022).

17. 5. 2021, Vrbenské rybníky (CB) [7052], 14 ex. na rybnících Domin a Novovrbenský – Bažina, 3 ptáci sedí na hnízdech, 2 staví hnízda (L. Hamáček, F. Čech, ČSO 2022).

1. 7. 2021, Vrbenské rybníky (CB) [7052], 13 ex. na rybnících Domin a Novovrbenský – Bažina, z toho 1 pár + 3 juv., 1 pár sedí na hnízdě (L. Hamáček, ČSO 2022).

Záznamů racka černohlavého z JČ v roce 2021 pochází více než 150 (AOPK ČR 2022, ČSO 2022, eBird 2022), ale jen na Českobudějovicku na Vrbenských rybnících bylo opět doloženo úspěšné hnízdění, navazující na hromadnější hnízdění výskyt druhu v JČ v roce 2018 a pravidelné hnízdění druhu na rybníce Dehtář v posledních letech (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka in Kubelka et al. 2019, Kubelka et al. 2020, 2021, AOPK ČR 2022, ČSO 2022). Pět hnízd na jedné lokalitě, stejně jako 14 jedinců pohromadě jsou doposud nejvyšší zjištěné počty. Je tedy pravděpodobné, že v posledních letech zaznamenaný nárůst populace tohoto druhu u nás (Poprach et al. 2006, Kubelka in Kubelka et al. 2019) bude stále patrnější i v JČ.

Racek bělohlavý (*Larus cachinnans*)

24. 10. 2021, Horusický rybník (TA) [6854], cca 1000 ex. (F. Marec, A. Yoshido, ČSO 2022).

31. 10. 2021, Horusický rybník (TA) [6854], cca 1000 ex. (R. Zapletal, ČSO 2022).

V roce 2021 byl opět překonán rekord největšího uskupení racků bělohlavých. Doposud to bylo cca 600 ex. na rybníce Velký Tisý (JH) [6954], pozorovaných dne 13. 10. 2020 (L. Hamáček, ČSO 2022). Pozorování odpovídají aktuálnímu šíření druhu (Kubelka et al. 2018, 2019, 2021, ČSO 2022, Šťastný et al. 2021) a je pravděpodobné, že v dohledné době budou zjištěna i větší uskupení racků bělohlavých.

Racek mořský (*Larus marinus*)*

26. 4. 2021, rybník Domin (CB) [7052], 1 ex. subad. (J. Grünwald, K. Trickadeeri, ČSO 2022).

22. 12. 2021, skládka Lišov (CB) [6953], 1 juv. (L. Hamáček, ČSO 2022).

Racek mořský do JČ zaletuje velmi vzácně, doposud byl zaznamenán nejméně 13× (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2021, ČSO 2022). Obě pozorování byla akceptována FK ČSO pod č.j. 37/21 a 97/21 (J. Šírek in litt.). V roce 2021 byli v JČ zaznamenáni dva rozdílní jedinci tohoto vzácně zaletujícího druhu.

Racek velký (*Ichthyæetus ichthyæetus*)*

30. 6.–28. 9. 2021, rybník Velký Tisý (JH) [6954], 1 ad. (desítky pravidelných záznamů, ČSO 2022, eBird 2022, Obr. 3).

16. 7. 2021, rybník Nový Vdovec (JH) [6955], 1 ad. (J. Neudert, H. Chobotská, AOPK ČR 2022).

Racek velký je v České republice výjimečným zatoulanecem od Černého moře (FK ČSO 2022).

Obr. 3 – Racek velký (*Ichthyaetus ichthyaeus*) na rybníce Velký Tisý na Třeboňsku (foto J. Šimek 2. 7. 2021).
Fig. 3 – Pallas's Gull (*Ichthyaetus ichthyaeus*) on Velký Tisý fishpond in Třeboňsko region (photo by J. Šimek 2. 7. 2021).

V roce 2021 byl zaznamenán dlouhodobý výskyt (tři měsíce) jednoho jedince na rybníce Velký Tisý, kde ho jako první pozoroval L. Hamáček (ČSO 2022), s jedním záznamem z okolní lokality. Výskyt byl akceptován FK ČSO (2022) pod č.j. 67/21 (J. Šírek in litt.). Jde teprve o třetí doložený záznam druhu v JČ. Poprvé byl dospělý racek velký pozorován 29. 4. 2010 na Metelském rybníce (ST) [6448] R. Muláčkem (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2022). Poté následovaly dva záznamy na Třeboňsku z podzimu 2020, v tomto roce se pravděpodobně jednalo o dvě pozorování stejného jedince (Kubelka et al. 2021, ČSO 2022).

Rybák severní (*Sterna sandvicensis*)*

7. 7. 2021, rybník Markovec (ST) [6750], 4 ex., hodinu lov, poté odlet (M. Frencl, ČSO 2022). Rybák severní se v JČ objevuje jen velmi ojediněle, doposud byl zaznamenán jen dvakrát (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2022), naposledy byli zjištěni dva jedinci 1. 8. 2015 na Zlivském rybníce (CB) [6952] (J. Šimek, P. Brandl, ČSO 2022). V roce 2021 se jedná o třetí doložený záznam a největší uskupení. Pozorování bylo akceptováno FK ČSO (2022) pod č.j. 70/21. (J. Šírek in litt.).

Rybák dlouhoocasý (*Sterna paradisaea*)*

21. 5. 2021, rybník Koclířov (JH) [6954], 1 ad. (J. Grünwald et al., ČSO 2022). Rybák dlouhoocasý je v JČ vzácným zatoulanec, doposud byl zaznamenán jen třikrát (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2022), naposledy byl pozorován 17. 5. 2009 na Metelském rybníce (ST) [6448] (P. Pavlík, R. Muláček, ČSO 2022). V roce 2021 se jedná o čtvrtý záznam druhu v JČ. Pozorování v roce 2021 bylo akceptováno FK ČSO (2022) pod č.j. 56/21. (J. Šírek in litt.).

Výřeček malý (*Otus scops*)

15. a 16. 5. 2021, Sídliště Vltava, České Budějovice (CB) [7052], 1 M volá, nahrávka (O. Nedvěd, M. Pakandl, ČSO 2022).

Na území JČ je tento druh zastížen jen velmi zřídka, do roku 2013 to bylo pouze třikrát, naposledy v roce 2001 (Hora in Kloubec 2015, Mikeš in Kubelka 2015). Poslední pozorování v dostupných databázích (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022) pochází z roku 2018, kdy 1 M v druhém roce života odchytil u Jeznice u Hluboké nad Vltavou (CB) [6852] J. Cepák (Kubelka et al. 2019, ČSO 2022). Pozorování z roku 2021 je ale důležité s ohledem na chování jedince, který volal v městském prostředí. V tomto roce bylo v podobném biotopu panelákového sídliště v Olomouci prokázáno hnízdění hned dvou párů (Grim 2021). To může souviset s mírnou expanzí druhu, zřejmě související s globálními změnami klimatu, do severněji položených oblastí (Keller et al. 2021). U druhu byla navíc popsána afinita k lidským sídlům (Klein et al. 2020), a to právě u populace na okraji areálu rozšíření druhu. To může vést k tomu, že i v našich podmínkách se s výřečkem budeme v budoucnu častěji potkávat například v městském prostředí, jako v případech zde komentovaných záznamů.

Moták stepní (*Circus macrourus*)

7. 3. 2021, Paštiky (ST) [6549], 1 M, foto (P. Pavlík, ČSO 2022).

10. 3. 2021, Čejkovický rybník (CB) [6952], 1 M (J. Hedrich, ČSO 2022).

Na území JČ nebyl druh po roce 1955 pozorován až do roku 2018 (viz Kubelka et al. 2019). Následoval dlouhodobější výskyt v roce 2019, kdy byl dokonce pozorován tok jednoho samce (bez přítomnosti samice) u Zálužic na Českobudějovicku (CB) [6952] (Kubelka in Kubelka et al. 2020). Záznamy z roku 2021 tak představují další vzácná pozorování motáka stepního, jehož záznamy ale přibývají na území celé ČR (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022). 8. 3. 2021 byl pak 1 M pozorován B. Burdou (ČSO 2022) u Klučenic (PB) [6451], tedy přímo na hranicích Jihočeského kraje. Vzhledem k možné záměně s dalšími druhy motáků je u netypických jedinců dbát zvýšené pozornosti při dokumentaci.

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*)

22. 10. 2021, rybník Rožmberk (JH) [6954], 63 ex. (J. Legát, ČSO 2022).

24. 10. 2021, rybník Rožmberk (JH) [6954], 65 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

25. 10. 2021, Horusický rybník (TA) [6854], 48 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022).

Ve všech případech jde o zjištění velmi početných agregací orla mořského na jedné lokalitě (Kubelka et al. 2020), které souvisí s potravní nabídkou na rybnících po podzimních výloveh. Podle studia dostupných databází (např. AOPK ČR 2022, ČSO 2022, viz také Kubelka et al. 2020) bylo dosud zřejmě největším uskupením 38 ex. pozorovaných na rybníce Dehtář (CB) [6951] 28. 9. 2019 F. Marcem a A. Yoshido (ČSO 2022), respektive 37 ex. na téže lokalitě o den dříve (D. Kodetová et al., AOPK ČR 2022). Zjišťování stále větších uskupení tohoto druhu na lokalitách s vhodnými potravními zdroji zřejmě souvisí i s nárůstem početnosti a rozšířením v České republice (Šťastný et al. 2021).

Káně lesní (*Buteo buteo*)

31. 10. 2021, Zbudovská blata (CB) [6951], min. 80 ex. (Mar. Šálek & S. Sailas, ČSO 2022).

Oblast Zbudovských blat tradičně hostí větší uskupení káně lesních i dalších dravců (AOPK ČR 2022, ČSO 2022), jejichž počet kolísá v závislosti na dostupnosti kořisti. Dosavadní rekordní počet uváděný z JČ v dostupných databázích (AOPK ČR 2022, ČSO 2022) činí taktéž 80 ex., které byly pozorovány 15. 1. 2013 na témže místě J. Závorou a M. Chaloupkou (ČSO 2022). Pozorování z roku 2021 tuto hodnotu tedy minimálně dorovnává.

Pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*)

9. 12. 2021, Jindřichův Hradec (JH) [6856], 1 M, (I. Šimová, ČSO 2022).

Zimování pěnic černohlavých je v určitých oblastech ČR běžným fenoménem. Dobře zmapovaná je například situace na jižní Moravě v zámeckém parku v Lednici (BV) [7166] (Sajfrt & Vyhnaněk

2017), kde pěnice zimují již od poloviny 20. stol. (Hájek 1959). V JČ bude zimování tohoto druhu spíše vzácnou záležitostí, kterou zatím naznačují pouze dva prosincové záznamy. První uvádějí Kloubec et al. (2015) z 10. 12. 2008 z Třeboně (JH) [6954] a druhé předkládáme zde. V obou případech šlo o samce, kteří se krmili na dužnatých plodech (v jednom případě se jednalo o tis a druhém o jablka) v rámci intravilánu. Je otázkou, do jaké míry tato dvě pozorování dokládají zimování. V úvahu přichází i pozdní průtah a doplnění zásob před dalším přesunem. Sousledné pozorování jedinců v rámci jedné lokality by tuto možnost mohlo vyvrátit.

Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*)

31.10.2015, Malé Chrášťany (CB) [6951], 1 ex. (J. Vondrka, AOPK ČR 2022).

31.10.2015, Plástovice (CB) [6951], 1 ex. (J. Vondrka, AOPK ČR 2022).

31. 10. 2021, Záblatí (JH) [6954], 1 pár (R. Zapletal, ČSO 2022).

Nejpozdnější podzimní záznamy bramborníčka černohlavého v ČR spadají do první dekády listopadu (ČSO 2021). Z JČ však máme záznamy o pozdním výskytu pouze z posledních říjnových dní. Předchozí hraniční pozorování pochází z 30. 10. 2019 (Kubelka et al. 2020) a toto pozorování posouvá hranici o jeden den.

Konipas citronový (*Motacilla citreola*)

12. 7. 2021, Klec (JH) [6854], 1 M (J. Legát, J. Zachová, ČSO 2022).

Konipas citronový se na území JČ vyskytuje velmi vzácně, především na průtahu, ale existuje i záznam o pravděpodobném hnízdění ve Vltavském luhu (PT) [7149] (Kubelka et al. 2017). Tento jedinec byl pozorován a vyfocen u rybníka Skutek a jedná se o osmý záznam z JČ (Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2021).

Strnad malinký (*Emberiza pusilla*) *

4. 10. 2021, Soběslav (TA) [6754], 1 ex. šat prvního kalendářního roku, (L. Viktora, ČSO 2022, Obr. 4).

Obr. 4 – Strnad malinký (*Emberiza pusilla*) odchycený na rybníce Starý u Soběslavi na Táborsku (foto L. Viktora 4. 10. 2021).

Fig. 4 – Little Bunting (*Emberiza pusilla*) caught on fishpond Starý u Soběslavi, Tábor region (photo by L. Viktora 4. 10. 2021).

Pták byl odchycen do nárazové sítě u rybníka Starý u Soběslavi. Jedná se o první záznam druhu v JČ. Strnad malinký hnízdí v euroasijské tajze od Norska po Dálný Východ (Cramp 1998). V průběhu 20. století došlo k rozšíření hnízdního areálu směrem na západ do Finska a Skandinávie. Většina populace zimuje v jihovýchodní Asii, avšak nízké počty jsou každoročně zaznamenávány v západní Evropě (Cramp 1998, Copete 2020). V České republice byl doposud věrohodně zaznamenán sedmkrát (FK ČSO 2022). Pozorování bylo akceptováno FK ČSO (2022) pod č.j. 81/2021.

Komentovaná pozorování druhů kategorie C, D a E

Čírka hottentotská (*Anas hottentota*)

18. 6. 2021, Podhradský rybník, Hluboká nad Vltavou (CB) [6952], 1 ex. (L. Dobiášová, ČSO 2022). V databázi Avif (ČSO 2022) jde o první záznam tohoto exotického druhu na území JČ. Podle sdělení uveřejněném v komentářích pozorování šlo o únik vzletného mláděte ze Zoo Hluboká (ČSO 2022). Obdobně jako jiným uniklým druhům nepůvodních vrubozobých je potřeba i záznamům tohoto druhu věnovat pozornost (viz Havlíček 2015).

Ostralka bělolící (*Anas bahamensis*)

2. 12. 2021, rybník Bezdrev (CB) [6952], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2022). Jedná se o nové pozorování tohoto, exotického druhu, který byl v JČ poprvé zjištěn v roce 2014 (Havlíček 2015, ČSO 2022). S největší pravděpodobností jde o jiného jedince, což by naznačovalo, že k úniku tohoto druhu, který je nezdídko chován, může docházet stále častěji. V souvislosti s tímto druhem je nutno upozornit na problematické určování podobných exotických druhů (Havlíček 2015) – v databázi Avif (ČSO 2022) jsou například nálezy z roku 2014 stále vedeny pod chybným názvem příbuzného druhu.

Orel východní (*Haliaeetus pelagicus*)

31. 1. – 22. 12. 2020, Chlumecká rybníční soustava (rybníky Starý Hospodář, Staré Jezero, Nové Jezero a okolní) (JH) [7055], 1 ad., foto (min. 9 záznamů, ČSO 2022, eBird 2022). Podobně jako v předchozích několika letech (viz např. Kubelka et al. 2017, 2021) byl i v roce 2021 zdokumentován výskyt jedince, který pravděpodobně uletěl ze zoologické zahrady (ČSO 2022).

Poděkování

Děkujeme členům Jihočeského ornitologického klubu i dalším ornitologům a veřejnosti za poskytnutá pozorování a doplňující informace. J. Šírkovi vděčíme za informace o aktuálních rozhodnutích Faunistické komise ČSO. L. Černému, V. Mikešovi, R. Lučanovi a dvěma anonymním recenzentům děkujeme za cenné připomínky vedoucí k vylepšení konečné podoby článku.

Literatura

- Andreska J. (1990): Přezimování ptactva v jižních Čechách v letech 1977–1982. – Informační zpravodaj Správy CHKO a biosférické rezervace Třeboňsko 1990: 53–68.
- AOPK ČR [Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky] (2022): Nálezová databáze ochrany přírody. – URL: <http://portal.nature.cz/nd/> (přístup 24. 2. 2022).
- Belik V. P. (2006): On expansion of the (*Phalacrocorax pygmaeus*, Pelecaniformes) in southern Russia – Zoologicheskyy Zhurnal 85: 859–864.
- BirdLife International (2022) Species factsheet: *Anser brachyrhynchus*. – URL: <http://www.birdlife.org> (přístup 16. 2. 2022).

- Carboneras C. & G. M. Kirwan (2020): Pink-footed Goose (*Anser brachyrhynchus*), version 1.0. In Birds of the World (J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D. A. Christie, and E. de Juana, eds). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA. – URL: <https://doi.org/10.2173/bow.pifgoo.01> (přístup: 28. 8. 2021).
- Copete J. L. (2020): Little Bunting (*Emberiza pusilla*), version 1.0. In Birds of the World (J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D. A. Christie, and E. de Juana, eds). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.
- Cramp S. (ed.) (1998): The Complete Birds of the Western Palearctic. Oxford University Press.
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2010): Vaše pozorování. – URL: <https://oldcso.birdlife.cz/index.php?birds=1> (přístup: 24. 2. 2022).
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2022): Databáze pozorování ptáků. – URL: http://birds.cz/avif/obs_new.php (přístup: 24. 2. 2022).
- Delany S. & Scott D. (eds) (2006): Waterbird population estimates. Fourth edition. Wageningen, 239 p.
- eBird (2022): eBird: An online database of bird distribution and abundance. – eBird, Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York. – URL: <https://ebird.org/map/> (přístup: 24. 2. 2022).
- Ehrendorfer F. & Hamann U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft 78(1): 35–50.
- Evans K. L., Newton J., Gaston K. J., Sharp S. P., McGowan A. & Hatchwell B. J. (2012): Colonisation of urban environments is associated with reduced migratory behaviour, facilitating divergence from ancestral populations. – Oikos 121(4): 634–640.
- Fabricius E. (1991). Interspecific Mate Choice Following Cross fostering in a Mixed Colony of Greylag Goose (*Anser anser*) and Canada Geese (*Branta canadensis*). A Study on Development and Persistence of Species Preferences 1. – Ethology 88(4): 287–296.
- Fabricius E., Bylin A., Fernö A. & Radesäter T. (1974). Intra- and interspecific territorialism in mixed colonies of the Canada Goose *Branta canadensis* and the Greylag Goose *Anser anser*. – Ornis scandinavica 25–35.
- FK ČSO [Faunistická komise ČSO] (2022): Přehled akceptovaných pozorování. – URL: <http://fkco.cz/> (přístup: 24. 2. 2022).
- Grim T. (2021): Olomoucké výřečkobraní. – Vesmír 100(12): 766–768.
- Hájek V. (1959): Pokus o přezimování pění černohlavých (*Sylvia atricapilla*). – Sylvia 16: 269–270.
- Havlíček J. (2015): Pozorování ostralky bělolící (*Anas bahamensis*) v jižních Čechách v roce 2014 a poznámky k problematice určování exotických druhů. – Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy 55: 97–98.
- HBW and BirdLife International (2022): Handbook of the Birds of the World and BirdLife International digital checklist of the birds of the world. Version 5. – URL: <http://datazone.birdlife.org/species/taxonomy> (přístup: 24. 2. 2022).
- Hudec K. & Štátný K. (eds) (2005): Fauna ČR. Ptáci – Aves 2/1 a II. – Academia, Praha, 1203 p.
- Jihočeský kraj (2022): Životní prostředí Jihočeského kraje. – URL: <https://zp.kraj-jihocesky.cz/> (přístup 10. 1. 2022).
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2015): Faunistická pozorování Jihočeského ornitologického klubu. – URL: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihocesky-ornitologickeho-klubu/faunisticka-pozorovani-jihoceskeho-ornitologickeho-klubu/?startPagingPosition=64> (přístup: 20. 3. 2022).
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2022): Databáze faunistických pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu. – Ms. [Depon. in: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.]
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G. & Foppen R. P. B. (2020): European Breeding Birds Atlas 2. Distribution, Abundance and Change. – European Birds Census Council & Lynx Edicions, Barcelona, 967 p.
- Klein Á., Szentirmai I., DoBos Z. & Laczi M. (2020): Analysis of landscape structure, habitat selection and urbanisation in edge populations of Scops Owls in Central Europe. – Ornis Hungarica 28(2): 24–36.
- Kloubec B., Hora J. & Štátný K. (eds) (2015): Ptáci jižních Čech. – Jihočeský kraj, České Budějovice, 639 p.
- Kreuzberg-Mukhina E. (2008): Distribution and population trends of Pygmy Cormorant *Phalacrocorax pygmaeus* in Central Asia, with particular reference to the Republic of Uzbekistan. – Podoces 3: 53–66.

- Kubelka V. (2012): Poznámky k výskytu vybraných vzácných druhů vodních ptáků v PR Vrbenské rybníky v letech 2002–2012. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 52(Suppl.): 106–117.
- Kubelka V. (ed.) (2014): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách v letech 2012–2013. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 54: 191–207.
- Kubelka V. (ed.) (2015): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách II. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 55: 75–91.
- Kubelka V. (ed.) (2016): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách III. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 56: 105–118.
- Kubelka V. & Kadava L. (2014): Neúspěšný rok 2013 pro břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) a jeho současný stav v České republice. – Vanellus 9: 43–53.
- Kubelka V. & Pykal J. (2012): Hnízdění vzácných bahňáků na Českobudějovicku v první dekádě 21. století s významným rokem 2007. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 52(Suppl.): 7–21.
- Kubelka V., Malina J., Bureš J. & Šálek M. (2016): Velikost vajec jihočeských břehoušů černoocasých (*Limosa limosa*) v kontextu sedmi evropských a asijských populací. – Vanellus 11: 46–51.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2017): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách IV. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 57: 99–125.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2018): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách V. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 58: 95–130.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2019): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VI. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 59: 93–114.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2020): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VII. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 60: 71–98.
- Kubelka V., Havlíček J. & Vlček J. (eds) (2021): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VIII. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 61: 46–68.
- Lawicky L., Leander K., de Vries P. (2012): Expansion of Pygmy Cormorant in central and western Europe and increase of breeding population in southern Europe. – Dutch Birding 34: 273–228.
- Observation International (2022): Observations. – URL: <https://observation.org/fieldwork/observations/daylist/> (přístup: 24. 2. 2022).
- Poprach K., Haluzík M. & Chytil J. (2006): Rozšíření a početnost hnízdní populace racka černohlavého (*Larus melanocephalus*) v České republice. – Sylvia 42: 66–80.
- Profus P. (2006): Population changes and breeding ecology of the White stork *Ciconia ciconia* L. – Studia Naturale 50: 1–155.
- Sajfrt V. & Vyhnaněk V. (2017): Odchyty zimujících pěnic černohlavých v Lednici. – Kroužkovatel 23: 8–10.
- Šťastný K., Bejček V., Mikuláš I. & Telenský T. (2021): Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014–2017. – Aventinum, Praha, 511 p.
- Šťastný K. & Hudec K. (eds) (2016): Fauna ČR. Ptáci – Aves 1. – Academia, Praha, 790 p.
- Žďárek P., Koza V. & Kubelka V. (2015): Bahňáci – od běžných druhů po nejvzácnější zatoulance – čím jsou výjimeční a jak je určovat? – Vanellus 10: 9–34.
- Životní prostředí Jihočeského kraje (2022): Zajímavosti z myslivosti. – URL: <https://zp.kraj-jihocesky.cz/zajimavosti-z-myslivosti.html> (přístup: 14. 6. 2022).

Adresy autorů dílčích komentářů:

Lukáš Hamáček, Generála Svobody 51, CZ – 370 01 České Budějovice,
e-mail: lukashamacek@email.cz

Došlo: 30. 3. 2022
Přijato: 14. 9. 2022